

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning.....	2
2.	Det retlige grundlag for Folketingets Ombudsmands vurderinger	4
3.	Generelle forhold vedrørende Skelgårdskirken	5
4.	Tilgængelighedsforholdene	5
	4.1. Ydre adgangsforhold, herunder handicapparkering	5
	4.2. Hovedindgang	7
	4.3. Bagindgang	8
	4.4. Kirketorv/våbenhus/opholdsrum	9
	4.5. Kirkerum	9
	4.6. Sideskib.....	10
	4.7. Gårdhave	11
	4.8. Handicaptolet	12
	4.9. Konfirmandlokaler	13
5.	Opfølgning.....	14
6.	Underretning	14

1. Indledning

Efter § 7, stk. 1, i ombudsmandsloven (lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand) omfatter ombudsmandens kompetence alle dele af den offentlige forvaltning. Efter lovens § 18 kan ombudsmanden undersøge enhver institution eller virksomhed samt ethvert tjenestested der hører under ombudsmandens virksomhed. Folketingets Ombudsmand foretager løbende inspektioner af offentlige institutioner, f.eks. fængsler, arresthuse, psykiatriske afdelinger og sociale bosteder.

Folketinget vedtog den 2. april 1993 beslutningsforslag nr. B 43 om ligestilling og ligebehandling af handicappede med andre borgere. Folketinget bad ved slutningen Folketingets Ombudsmand om at ”følge udviklingen i ligebehandlingen og eventuelt meddele påtale, hvor dette er muligt inden for ombudsmandens kompetence”.

Folketingets Ombudsmands håndtering af spørgsmålet om ligebehandling af handicappede består i behandling af klager fra borgere eller handicaporganisationer. Derudover iværksætter Folketingets Ombudsmand af egen drift undersøgelser på området. Generelle initiativer er taget i forhold til det tidligere By- og Boligministerium (nu Erhvervs- og Økonomiministeriet), Slots- og Ejendomsstyrelsen, DSB, det tidligere Trafikministerium (nu Transport- og Energiministeriet) samt nogle kommuner. Herudover er der etableret et løbende samarbejde med Center for Ligebehandling af Handicappede og De Samvirkende Invalideorganisationer.

Folketingets Ombudsmand har også generelt over for Kirkeministeriet rejst spørgsmålet om tilgængelighed til kirker og bygninger i tilslutning hertil. Jeg

er i forbindelse hermed blevet gjort bekendt med at Kirkeministeriet inden udgangen af 2006 vil ændre bekendtgørelse nr. 527 af 19. juni 1992 om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde således at tilgængelighed for handicappede bliver et af de emner der skal indgå i syn.

Folketingets Ombudsmand har som en del af den virksomhed der primært vedrører mere generelle forhold, besluttet at foretage inspektioner af nogle offentlige bygninger særligt med handicaptilgængelighed for øje. Inspektionerne skal omfatte bygningernes tilgængelighed for alle brugere af bygningerne. Formålet med inspektionerne er dels generelt at følge udviklingen på området for tilgængelighed for handicappede og derved indvinde erfaringer vedrørende det mere generelle arbejde på området, dels i konkrete tilfælde at påpege fejl og mangler hvor det er nødvendigt. I dette formål ligger tillige et ønske om – i overensstemmelse med den nævnte folketingsbeslutning – at skabe opmærksomhed om området.

Som et led i denne virksomhed foretog jeg og to af embedets øvrige medarbejdere den 26. oktober 2006 inspektion af Skelgårdskirken i Skelgårds Sogn, Amager. Til stede under inspektionen var fra kirken menighedsrådsformand Tonny Krantz.

Jeg havde anmodet arkitekt Lars Pedersen som er ansat som tilgængelighedskonsulent i Statens Byggeforskningsinstitut om – som bruger af trehjulet el-scooter – at bistå under inspektionen. Lars Pedersens tilstedeværelse bidrog til at anskueliggøre tilgængelighedsforholdene under inspektionen. Lars Pedersen har desuden et indgående kendskab til gældende regler og anbefalinger om tilgængelighedsforhold.

Skelgårdskirken blev bl.a. udvalgt som genstand for inspektionen ud fra kriterier vedrørende betydningen af tilgængelighed for handicappede i kirken, omfanget af brugen af kirken og kirkens repræsentativitet for tilsvarende nyere of-

fentlige bygninger. Jeg foretog den samme dag inspektion af en af de ældste kirker i København, nemlig Holmens Kirke.

Inspektionen bestod af en indledende samtale med ledelsen ved menighedsrådsformand Tonny Krantz samt rundgang i kirken og på kirkens område. Ruten under gennemgangen af kirken blev tilrettelagt efter mit valg efter nærmere forslag fra menighedsrådsformanden.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til menighedsrådet ved Skelgårdskirken til eventuelle bemærkninger om faktiske forhold som den foreløbige rapport måtte give anledning til. Jeg har ikke modtaget nogen bemærkninger.

2. Det retlige grundlag for Folketingets Ombudsmands vurderinger

Konkrete regler for handicaptilgængelighed følger af byggeloven med tilhørende bygningsreglement. Aktuelt gælder bygningsreglement 1995 (med senere ændringer) som erstattede det tidligere bygningsreglement fra 1982. Bygningsreglement 1995 indeholder ligesom (og i videre omfang end) bygningsreglement 1982 specifikke bestemmelser som skal sikre at bygninger er tilgængelige for handicappede. For ny- eller tilbygninger gælder samtlige krav i bygningsreglementet. Ved ombygninger eller anvendelsesændringer skal alene overholdes de regler i byggelovgivningen som er væsentlige i forhold til bestemmelser i loven eller de i medfør af loven udfærdigede bestemmelser (byggelovens § 2, stk. 1, litra b og c).

Opførelsen af Skelgårdskirken påbegyndtes i 1988. De aktuelt gældende regler for nybyggeri var således ikke trådt i kraft på det tidspunkt da bygningen som huser Skelgårdskirken blev påbegyndt opført, og disse regler gælder dermed ikke. En planlagt tilbygning til kirken vil derimod være omfattet af de aktuelt gældende regler for nybyggeri.

Grundlaget for Folketingets Ombudsmands vurderinger i inspektionssager som den foreliggende er de gældende regler på området (byggelovgivningen, den nævnte folketingsbeslutning, FN's standardregler om lige muligheder for handicappede mv.) og en humanitær/praktisk orienteret målestok med udgangspunkt i den reelle handicaptilgængelighed.

Et bidrag er desuden Dansk Standard DS 3028 – Tilgængelighed for alle som er udarbejdet af Dansk Standard bl.a. i samarbejde med det tidligere By- og Boligministerium og forskellige handicaporganisationer samt i henhold til Dansk Center for Tilgængeligheds anbefalinger.

3. Generelle forhold vedrørende Skelgårdskirken

Skelgårdskirken, som blev indviet i 1989, er beliggende i Skelgårds Sogn på Sindingvej 9, Kastrup. Kirken er bygget i et plan.

Der er plads til ca. 180 personer i selve kirkerummet og yderligere ca. 120 i det tilstødende sideskib som til dagligt bruges til mødevirksomhed o. lign. Der afholdes to gudstjenester om ugen i kirken.

Skelgård Sogns menighedsråd består af 15 valgte medlemmer og kirkens tre præster. Menighedsrådet vælges hvert 4. år af sognets folkekirkemedlemmer og er kirkens officielle styrende organ som har ansvar for det kirkelige liv i sognet samt for ansættelser, vedligeholdelse, økonomi etc.

4. Tilgængelighedsforholdene

4.1. Ydre adgangsforhold, herunder handicapparkering

Kirken har ingen egne handicapparkeringspladser. Da kirken deler en stor privat parkeringsplads med et nærtliggende butikcenter, er der imidlertid gode parkeringsmuligheder. Butikcenteret råder over handicapparkeringspladser som ligger ca. 100 m fra kirkens hovedindgang. Af de samlede parkeringsplad-

ser råder kirken over 25 pladser. Disse parkeringspladser, som ligger i umiddelbar nærhed af hovedindgangen, er egnede til også at kunne anvendes af handicappede. Kirken har ikke modtaget klager over for få parkeringspladser. Endvidere råder kirken over en handicapbus som stilles til rådighed for handicappede efter disses ønske.

Jeg foretager ikke noget vedrørende spørgsmålet om handicapparkeringspladser idet jeg blot bemærker at det er menighedsrådets ansvar at handicapparkeringspladser effektivt er til rådighed på relevante områder og til enhver tid. Dette indebærer at antallet af pladser må afpasses med behovet, at det effektivt skal sikres at de faktisk er til rådighed for handicappede, og at pladserne har en placering på området som er hensigtsmæssigt for brugerne.

Dansk Center for Tilgængelighed anbefaler i overensstemmelse med DS 3038:2001, pkt. 4.1, at handicapparkeringspladser måler mindst 3,5 m i bredden (og 5 m i længden). Den normale bredde på en parkeringsplads er 2,5 m. Gangsti og lignende kan, efter centerets anbefalinger, indgå som det ekstra areal hvis dette er plant og i samme niveau som parkeringsarealet. Til kassevogne anbefales 4,5 m i bredden (og 8 m i længden).

Dansk Center for Tilgængelighed anbefaler at handicapparkeringspladser placeres tættest muligt ved indgangen, ideelt i højst 30 m gangafstand.

Jeg må konstatere at der ved Skelgårdskirken – allerede fordi der ingen handicapparkeringspladser er – ikke leves op til Dansk Center for Tilgængeligheds anbefalinger. Henset til de generelt gode parkeringsmuligheder og pladsforhold i umiddelbar nærhed af kirkens hovedindgang, butikscenterets handicapparkeringspladser, kirkens disposition over en handicapbus og det oplyste om at kirken ikke har modtaget klager over manglende handicapparkeringspladser, foretager jeg ikke yderligere vedrørende spørgsmålet om arealkrav mv. til handicapparkeringspladser.

4.2. Hovedindgang

Kirkens hovedindgang ligger i umiddelbar nærhed af parkeringspladsen. Arealet mellem parkeringspladsen og hovedindgangen er belagt med små fliser der giver en flad og jævn belægning. Et mindre areal umiddelbart foran indgangspartiet er belagt med metalriste som giver et mærkbart belægningsskift til markering af indgangen for svagsynede/blinde. Indgangspartiet fremstår desuden tydeligt med grå døre i en glasfacade. Foran indgangspartiet står to hvide søjler der fremstår tilstrækkelig tydeligt som følge af monteringen af et gråt kors på hver af dem.

Indgangen med grå ståldøre i en glasfacade og grå kors på de hvide søjler er god at orientere sig mod for svagsynede og giver ikke anledning til bemærkninger.

Selve hovedindgangen til kirken er en adgang gennem brede dobbelte ståldøre der åbnes udad. Dørbredden er fuldt ud tilstrækkeligt til passage af kørestole.

Der er automatisk døråbner på dørene som aktiveres ved tryk på håndtaget. Der er et ca. 4 cm højt dørtrin.

Ifølge DS 3028:2001, pkt. 4.4.12, må dørtrin maksimalt være 25 mm høje. Dansk Center for Tilgængelighed anbefaler (helst) kun 15-20 mm, og at dørtrin udføres med affasede kanter. Centeret anbefaler desuden at dørtrin (bundstykker) udføres forsænkede med ”fjedrende” dørtrin der trykkes ned af kørestolens vægt.

Dørtrinnet vanskeliggør og begrænser adgangen for kørestolsbrugere. Denne begrænsede tilgængelighed af hovedindgangen som dørtrinnet indebærer, bør løses. Menighedsrådsformanden udtrykte under inspektionen enighed med mig heri. En løsning kan være at montere en permanent skråkile på hver side af dørtrinnet. Jeg beder kirken om oplysning om hvorledes problemet løses.

4.3. Bagindgang

Bagindgangen som er betydeligt mindre end hovedindgangen, ligger ud til en mindre parkeringsplads der ikke er beregnet til offentligheden. Belægningen på arealet mellem parkeringspladsen og bagindgangen er belagt med små fliser der giver en tilstrækkelig flad og jævn belægning. Ligesom ved hovedindgangen fremstår indgangspartiet ved bagindgangen tydeligt med grå døre i en mindre glasfacade.

Indgangen med grå ståldøre i en glasfacade er god at orientere sig mod for svagsynede og giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Selve bagindgangen til kirken er som hovedindgangen en adgang gennem brede dobbelte ståldøre der åbnes udad. Dørbredden er fuldt ud tilstrækkeligt til passage for kørestole. Der er ingen automatisk døråbner på dørene, men dørene er dog lette at åbne. Der er et ca. 5 cm højt dørtrin.

Dørtrinnet vanskeliggør og begrænser adgangen for kørestolsbrugere. Denne begrænsede tilgængelighed af bagindgangen som dørtrinnet indebærer, bør løses. Menighedsrådsformanden udtrykte under inspektionen enighed med mig heri. Som ved hovedindgangen kunne en løsning være at montere en permanent skråkile på hver side af dørtrinnet. Jeg beder kirken om oplysning om hvorledes problemet løses.

4.4. Kirketov/våbenhus/opholdsrum

Kirkens kirketov/våbenhus/opholdsrum fremstår lyst og veloplyst. Indretningen er – uanset opstilling af sofamilj, tre runde borde med stole samt grønne planter – også egnet til handicappede. Således er der god plads til kørestolsbrugere, og til gavn for synshandicappede er der grå kors på de hvide søjler. Klinkegulvet giver en flad og jævn overflade der er velegnet til kørestolsbrugere.

Kirketovet/våbenhuset/opholdsrummet giver mig ikke anledning til bemærkninger.

4.5. Kirkerum

Indgangen til kirkerummet er en niveaufri adgang gennem brede dobbelte døre der åbnes udad. Selv når kun en af dobbeltdørene er åben, måler indgangen 97 cm hvilket giver god plads til passage for kørestole. Kirkerummet har en god belysning – ikke mindst takket være indfaldet af naturligt lys over alteret. Der er god plads til kørestolsbrugere både foran, bagved og ved siden af stolerækkerne. Da kirkerummet er niveaufrit, er der endvidere adgang for kørestolsbrugere til alteret.

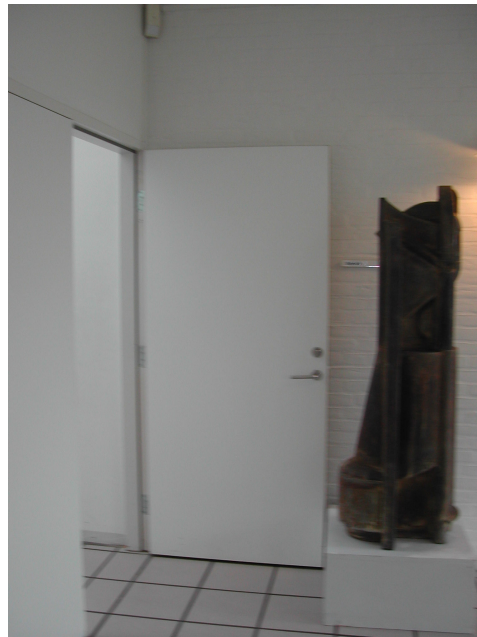
Kirkerummet er udstyret med teleslynge til gavn for hørehandicappede.

Kirkerummet giver mig ikke anledning til bemærkninger.

4.6. Sideskib

Indgangen til sideskibet er en niveaufri adgang gennem brede dobbelte døre der åbnes udad. Når kun en af dobbeltdørene er åben, måler indgangen 82 cm hvilket giver tilstrækkelig plads til passage for kørestole. Sideskibet fremstår som lyst og veloplyst og er indrettet med stole og borde. På tidspunktet for inspektionen var bordene opstillet i små grupper, eksempelvis til brug for mindre møder. Bordhøjden muliggør brug af bordene for kørestolsbrugere.

Umiddelbart foran indgangen til sideskibet står en større skulptur.

Skulpturen vanskeliggør adgangen for kørestolsbrugere og jeg henstiller til menighedsrådet at overveje at flytte skulpturen (lidt) således at der er fri passage ind i sideskibet for kørestolsbrugere. Sideskibet giver mig ikke i øvrigt anledning til bemærkninger. Jeg beder menighedsrådet underrette mig om hvad min henstilling giver anledning til.

4.7. Gårdhave

I midten af kirkebygningen er der en gårdhave med buske og træer som benyttes om sommeren. Adgangen til gården sker gennem en dør som åbnes udad. Der er en betydelig niveauforskel på ca. 10 cm. En kørestolsbruger vil således ikke kunne komme ud og ind fra gårdhaven ved egen hjælp. Gårdhaven er belagt med småsten hvilket ligeledes umuliggør eller vanskeliggør adgang for en kørestolsbruger.

Gårdhaven fremtræder som en integreret del af kirkebyggeriet, men er vel ikke primært beregnet som et egentligt opholdsareal. Uanset dette er det naturligvis uheldigt at gårdhaven ikke er umiddelbart tilgængelig for kørestolsbrugere. Idet jeg går ud fra at menighedsrådet vil være opmærksom på dette forhold i forbindelse med en eventuel omlægning/ombygning af gårdhaven og ikke mindst i forbindelse med anlægningen af den planlagte nye gårdhave, foretager jeg ikke yderligere vedrørende dette spørgsmål.

4.8. Handicaptoilet

Kirken har tre toiletter hvoraf det ene er et handicaptoilet. Indgangen til handicaptoiletet måler 87 cm hvilket giver tilstrækkelig plads til passage for kørestole. Døren åbnes indad. Det samlede areal for toiletet er ca. 5 m²

Toiletet er udstyret med armstøtter. Mellem døren og håndvasken er der opsat en krog hvorpå der hænger et håndklæde. Håndvasken er placeret i en hensigtsmæssig højde og er udstyret med en vandhane som er nem at betjene, også for personer med nedsat muskelkraft i arme og hænder. Oven på håndvasken er placeret en sæbebeholder. Over håndvasken er et spejl der er meget højt placeret. Toiletet har dog et andet spejl i en mere passende (sænket) højde.

I DS 3028:2001, pkt. 4.5, er det blandt andet fastsat for handicaptoiletter i bygninger der er åbne for offentligheden, at der skal være et frit manøvreareal på mindst 1,5 m i diameter, at wc'et skal have en højde på 0,48-0,50 m til overkant af toiletskålen (inklusive sæde), at afstanden fra væggen og forkanten af håndvasken (dybden) skal være mindst 0,6 m af hensyn til kørestolens fodstøtter, at papirholder skal være placeret forrest på en af armstøtterne, og at spejl

skal kunne benyttes af såvel stående som siddende, dvs. række fra 0,9 m til 1,9 m over gulvet.

Det er uhensigtsmæssigt at spejlet er placeret så højt at kørestolsbrugere i almindelighed ikke vil kunne benytte det, Da der i toiletrummet er et andet spejl i en mere passende sænket højde, foretager jeg mig ikke noget vedrørende dette forhold. Det er endvidere af hensyn til kørestolsbrugere mindre hensigtsmæssigt at toiletdøren åbnes indad. Jeg går ud fra at kirkens ledelse vil være opmærksom herpå i forbindelse med en eventuel ombygning. Handicaptoliettet giver mig i øvrigt ikke anledning til bemærkninger.

4.9. Konfirmandlokaler

Der er i kirken to konfirmandlokaler hvoraf jeg besøgte det ene. Konfirmandlokalerne bruges til konfirmandforberedelse af 8-10 konfirmandhold hvert år med ca. 150 unge fra sognets kommuneskoler 8. klasser samt fra private skoler uden for sognet. Konfirmandlokalerne bruges endvidere til bl.a. dåbsundervisning af børn fra 3. klasserne i sognets skole og foredrag, kurser mv. for voksne. Lokalerne kan slås sammen til ét lokale som også kan bruges til andre aktiviteter.

Indgangen til konfirmandlokalet er en niveaufri adgang gennem en dør der åbnes indad. Indgangen måler 67 cm hvilket alene giver en begrænset plads til passage for kørestole. Konfirmandlokalet som har gode lysforhold, er indrettet med stole og borde. På tidspunktet for inspektionen var bordene opstillet i rækker til brug for klasseundervisning. Bordhøjden muliggør brug af bordene for kørestolsbrugere.

Ifølge DS 3028:2001, pkt. 4.4.12, skal døre i fælles adgangsveje have en bredde på mindst 77 cm.

Det er utilfredsstillende at indgangen kun måler 67 cm og dermed begrænser adgangen til konfirmandlokalet for kørestolsbrugere. Jeg anmoder menighedsrådet om at overveje muligheder for at gøre konfirmandlokalet mere tilgængeligt for kørestolsbrugere. Jeg beder om underretning om hvad overvejelserne giver anledning til. Konfirmandlokalet giver mig i øvrigt ikke anledning til bemærkninger.

Opfølgning

Jeg beder om at menighedsrådet sender udtalelsen direkte til mig.

Underretning

Denne rapport sendes til Skelgårdskirken, Amagerland Provsti, Københavns Stift, Statens Byggeforskningsinstitut, Center for Ligebehandling af Handicappede, Erhvervs- og Byggestyrelsen, Kirkeministeriet og Folketingets Retsudvalg.